

Lausunto

17.05.2024

Asia: VN/33859/2023

Lausuntopyyntö selvityksestä Suomen malli tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteeksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto selvityksestä Suomen malli tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteeksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa selvityshenkilö Petri Kempin selvityksestä Suomen malli tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteeksi. Selvitystyö perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitusarvioi tilausohjelmapalveluille asetettavan maksuvelvoitteen käyttöönoton taloudellisia vaikutuksia audiovisuaalisille markkinoille ja alan kasvumahdollisuuksille. Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Tausta

Audiovisuaalisista mediapalveluista annetun direktiivin (AVMS-direktiivi) 13 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön mediapalvelun tarjoajiin kohdistettavan velvoitteen osallistua eurooppalaisten teosten tuotantojen rahoittamiseen. Jos jäsenvaltiot velvoittavat lainkäyttövaltaansa kuuluvat

mediapalvelun tarjoajat osallistumaan eurooppalaisten teosten tuotannon rahoitukseen, ne voivat myös edellyttää tällaisia rahoitusosuuksia mediapalvelun tarjoajilta, joiden kohdeyleisöt sijaitsevat niiden alueella, mutta jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin.

Direktiivin voimaansaattamisen yhteydessä ei katsottu tarpeelliseksi säätää erillistä säännöstä mediapalvelun tarjoajien velvoittamiseksi eurooppalaisten teosten rahoitukseen. Asian katsottiin vaativan tietopohjan laajentamista koskien olemassa olevia käytäntöjä eri maissa, nykyisistä Suomessa toimivien mediapalvelun

tarjoajien eurooppalaiseen sisältöön kohdentuvista investoinneista sekä vaikutusarviota siitä, miten mahdollinen eurooppalaiseen sisältöön kohdistuva investointivelvollisuus vaikuttaisi kansallisten lineaaristen ja ei-lineaaristen av-sisältöpalveluiden tarjoajien toimintaan (HE 98/2020, s. 153 vp.).

Selvityshenkilö Petri Kemppisen selvityson jatkoa opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2023 julkaisemalle raportille, jossa mahdollisen investointivelvoitteen toteuttamisvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia on arvioitu (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu: 2023:6).

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto

Audiovisuaalisista mediapalveluista annetussa direktiivissä eurooppalaisten teosten näkyvyyttä lineaarisessa televisiossa ja tilausohjelmalveluissa on pyritty edistämään erilaisilla kiintiöillä ja teosten näkyvyyden varmistamisella. Suomessa AVMS-direktiivi on alaikäisten suojelua ja medialukutaitoa lukuun ottamatta

saatettu kansallisesti voimaan lailla sähköisen viestinnän palveluista (SVPL, 917/2014, muutettu 1207/2020). Lain 209 §:n mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille suurin osa vuosittaisesta vapaasti vastaanotettavasta lähetysajastaan. Tilausohjelmalvelun tarjoajan on

puolestaan varattava eurooppalaisille teoksille vähintään 30 prosentin osuus ohjelmaluettelossaan ja varmistettava näiden teosten näkyvyys ohjelmaluettelossaan. SVPL 210 §:n mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on lisäksi varattava eurooppalaisten riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille

19 prosenttia lähetysajastaan tai vaihtoehtoisesti 19 prosenttia ohjelmistobudjetistaan. Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin kuuluu valvoa kyseisten säännösten noudattamista.

Eurooppalaisia teoksia koskevan kiintiön lisäksi uudistettu AVMS-direktiivi avasi jäsenvaltioille mahdollisuuden laajentaa itsenäisten eurooppalaisten audiovisuaalisten tuotantojen rahoituspohjaa esimerkiksi suorilla

investointivelvoitteilla tai kansallisiin rahastoihin kerättävillä maksuilla. Liikenne- ja viestintävirasto pitää hyvänä, että mahdollisen tilausohjelman palveluille kohdistettavan investointi- tai maksuvelvoitteen käyttöönoton ja eri toteuttamisvaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia kotimaiselle audiovisuaaliselle markkinalle ja alan kasvumahdollisuuksille on selvitetty kattavasti. Liikenne- ja viestintävirasto pitää hyvänä selvityksen lähtökohtaa, jonka mukaan direktiivin mahdollistama velvoite pyrittäisiin toteuttamaan Suomessa tavalla, joka haittaa mahdollisimman vähän jo nyt mittavia investointeja tekevien kotimaisten kaupallisten toimijoiden asemaa, mutta kannustaa kansainvälisiä toimijoita osallistumaan tuotantojen rahoittamiseen Suomessa.

Selvityksessä esitetty Suomen malli on ns. porrastettu hybridimalli, joka yhdistää kaksi eri investointivelvoitetta. Malli velvoittaisi kaikki tilausohjelman palveluita tarjoavat toimijat investoimaan kotimaiseen sisältöön 10 % Suomessa toteuttamastaan liikevaihdosta. Toimijoille, joiden suorat investoinnit jäävät alle 10 %, asetettaisiin lisäksi maksuvelvoite. Maksuvelvoite vaihtelisi 1-5 % välillä sen mukaan, kuinka paljon alle asetetun investointivelvoitteen tilausohjelman palvelun suorat investoinnit vuodessa jäävät. Mallissa viranomaisen keräisi tietoa tilausohjelman palveluiden tekemistä suorista investoinneista suomalaisiin tuotantoihin ja valvoisivelvoitteen toteutumista ja mahdolliset maksuvelvoitteet määräytyisivät yhtiökohtaisesti. Mallissa on tunnistettavissa uusia tehtäväkokonaisuuksia; investointivelvoitteen toteutumisen valvontatehtävä, maksun kerääminen toimialan toimijoilta sekä lopulta vielä varojen myöntäminen valtionavustuksina av-
alalle.

Liikenne- ja viestintävirasto korostaa, että mahdollisesta investointivelvoitemallista syntyvä hallinnollinen taakka viranomaisille tulisi jäädä mahdollisimman pieneksi huomioiden etenkin nykyinen tiukka julkisen talouden tila. Tältä osin Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että viranomaisia koskevien mahdollisten uusien tehtävien taloudellisia vaikutuksia tulee mahdollisessa jatkotyössä arvioida tarkemmin. Arviointia varten on tärkeä tunnistaa keskeiset viranomaiset ja mitä investointivelvoitteen toimeenpano sekä velvoitteen valvonta edellyttäisivät viranomaisilta. Liikenne- ja viestintävirasto yhtyy Kemppisen selvityksessä esitettyyn näkemykseen, että mahdollisen investointivelvoitteen kautta saatavilla varoilla tulisi kattaa velvoitteista syntyvät hallinnolliset kustannukset kuitenkin niin, että kustannukset pysyvät maltillisina.

Liikenne- ja viestintäviraston alustavan arvion mukaan mahdollisen investointivelvoitteen toteutumisen valvontatehtävä edellyttäisi viranomaiselta ainakin velvoitteen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden tunnistamista, toimijoiden Suomesta keräämän vuotuisen liikevaihdon arviointia, toimijoiden

raportoimien suomalaisiin sisältöihin tehtyjen suorien investointien arviointia sekä poikkeuskriteerien, kuten pienen yleisön ja pienen liikevaihdon arviointia. Lisäksi maksuvelvoitteen määrittäminen ja maksun kerääminen olisi oma kokonaisuutensa.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että mahdollisen investointivelvoitteen toteutumisen laskentaan vaikuttavien ehtojen ja kriteerien huolelliseen ja yksiselitteiseen määrittelyyn kiinnitetään mahdollisessa jatkovalmistelussa erityistä huomiota.

Investointivelvoitteen mahdollinen toimeenpano edellyttää, että mahdollisessa jatkovalmistelussa selvitetään, miten ehdotettu Suomen malli lainsäädännöllisesti toteutettaisiin. Selvityshenkilö Kemppisen selvityksessä esitetty ns. porrastettu hybridimalli tarkoittaisi investointivelvoitteen valvonnan ja maksun keräämisen osalta uusia viranomais tehtäviä. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että

muiden tarvittavien tahojen lisäksi myös liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenne- ja viestintävirasto otetaan mukaan mahdolliseen jatkotyöhön.

Reenpää Eliisa
Traficom